

Making Globalization Work

ทำโลกาภิวัตน์ให้เป็นโอกาสทอง¹

ดร.ไสว บุญมา

วิกฤติเศรษฐกิจเมื่อปี 2540 ทำให้ “ไอเอ็มเอฟ” (IMF) ซึ่งเป็นตัวช่วยของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund) ถูกวิจารณ์จนเกิดความประทับใจในหมู่คนไทยอย่างกว้างขวางเป็นครั้งแรก เจกเช่นที่เกิดขึ้นทั่วโลก การวิจารณ์และความประทับใจเป็นไปในทางลบสูง ในบรรดาคำวิจารณ์ทั้งหลายคงไม่มีของใครนำไปสู่การโต้เถียงกันอย่างเผ็ดร้อนเท่ากับของศาสตราจารย์ Joseph Stiglitz นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล การวิจารณ์ของเขามีอยู่ในหนังสือชื่อ Globalization and Its Discontents ซึ่งพิมพ์ออกมาครั้งแรกเมื่อปี 2545 หนังสือเล่มนั้นมีข้อเสนอมากมายโดยใช้การวิเคราะห์ผลกระทบของโลกาภิวัตน์เป็นหลัก เมื่อปี 2549 ผู้เขียนพิมพ์หนังสือตามออกมาซึ่งขายได้กว่า 2 ล้านเล่มแล้วชื่อ Making Globalization Work หนังสือขนาด 350 หน้าเล่มนี้มีบทวิเคราะห์ ข้อคิดและข้อเสนอเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในด้านการใช้กระบวนการโลกาภิวัตน์เพื่อปรับปรุงระบบการเงิน การค้าและการพัฒนาเศรษฐกิจของสังคมโลก

ผู้เขียนแยกการนำเสนอออกเป็น 10 บท **เริ่มด้วยการบอกว่า เขาจะจำกัดเนื้อหาของหนังสือให้อยู่ในด้านเศรษฐกิจเท่านั้น** ทั้งที่เขาตระหนักดีว่าโลกาภิวัตน์มีส่วนประกอบอีกมาก เช่น การแพร่กระจายความรู้และความคิด การรวมหลอมวัฒนธรรม การเกิดประชาคมโลกและความเคลื่อนไหวในด้านสิ่งแวดล้อม เขาเชื่อว่าโลกาภิวัตน์มีพลังสูงพอที่จะก่อให้เกิดประโยชน์มหาศาลทั้งแก่ประเทศก้าวหน้าและแก่ประเทศด้อยหลัง แต่ในปัจจุบันมันยังไม่เกิดขึ้นมิใช่เพราะความบกพร่องของตัวโลกาภิวัตน์เอง หากเพราะความบกพร่องของการบริหารจัดการโลกาภิวัตน์ หนังสือเล่มนี้จะชี้ให้เห็นว่าเพราะอะไรและจะทำไมให้โลกาภิวัตน์ก่อประโยชน์มากขึ้น

ย้อนไปเมื่อราว 20 ที่ผ่านมา ชาวโลกพากันหวังว่าโลกาภิวัตน์จะแก้ปัญหาสารพัดของโลกได้และจะสร้างความมั่งคั่งให้แก่ชาวโลกทุกคน สัญลักษณ์ของความหวังได้แก่การก่อตั้งองค์การค้าโลกสำเร็จเมื่อปี 2538 หลังจากพยายามทำกันมาเป็นเวลาราว 5 ทศวรรษ การประท้วงอย่างรุนแรงในระหว่างการประชุมขององค์การค้าโลกที่เมืองซีแอตเติล มลรัฐวอชิงตัน เมื่อเดือนธันวาคม 2542 จึงเป็นเหตุการณ์ที่ตรงข้ามกับความคาดหวังของคนจำนวนมาก ผลการวิจัยของผู้เชี่ยวชาญ

¹ พิมพ์ครั้งแรกในหนังสือพิมพ์ ประชาชาติธุรกิจ ระหว่างวันที่ ๒๓ มิถุนายน - ๑๐ กรกฎาคม

ชี้ให้เห็นว่าที่มาของการประท้วงคือ จริงอยู่โลกาภิวัตน์นำไปสู่การขยายตัวทางเศรษฐกิจ แต่ผลของการขยายตัวไปกระจุกอยู่ในบางประเทศและกับคนบางกลุ่มเท่านั้น

กระบวนการโลกาภิวัตน์ถูกมองว่าก่อให้เกิดปัญหาอย่างน้อย 5 ด้านคือ (1) ความไม่เป็นธรรมอันเกิดจากกฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้นมาเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ประเทศก้าวหน้ามากกว่าเพื่อช่วยประเทศด้อย (2) การมุ่งเน้นด้านวัตถุเหนือทุกสิ่งทุกอย่างรวมทั้งค่าของชีวิตคนด้วย (3) การเสียอธิปไตยในการตัดสินใจของประเทศด้อย (4) ประชาชนจำนวนมากยากจนลง ขาดความมั่นคงและรู้สึกสิ้นหวัง และ (5) ประเทศด้อยถูกกดดันให้ใช้ระบบเศรษฐกิจแนวอเมริกันอันเป็นฐานของแนวคิดตลาดเสรีแบบตกขอบซึ่งได้พิสูจน์แล้วว่าไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการกำจัดความยากจนหรือการลดช่องว่างระหว่างชนชั้น

การวิจัยนำไปสู่ข้อเสนอมามากเท่าที่ผ่านมาผู้พยายามแก้ปัญหาเห็นพ้องต้องกันว่าปัญหาซึ่งแยกได้เป็น 6 ด้านนั้นยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควรคือ (1) ความยากจนยังแพร่หลายและไม่จำกัดอยู่แค่การขาดรายได้เท่านั้น หากยังมีมิติอื่น เช่น การรักษาพยาบาลและการเข้าถึงแหล่งน้ำสะอาด วิวัฒนาการที่ผ่านมาได้พิสูจน์แล้วว่า การเปิดตลาดอย่างเดียวแก้ปัญหาความยากจนไม่ได้ (2) เงินช่วยเหลือที่ประเทศด้อยได้รับนอกจากจะไม่เพียงพอแล้วยังมักมีข้อแม้มากเกินไปและมักถูกนำไปใช้หนี้เก่า ต่อไปนี้การยกหนี้จึงมีความจำเป็นยิ่งขึ้น (3) ระบบการค้ายังไม่เสรีดังที่คาดและกฎเกณฑ์ส่วนใหญ่ไม่เป็นธรรมแก่ประเทศด้อย (4) การเปิดตลาดและการแปรรูปรัฐวิสาหกิจเกิดขึ้นในภาวะที่ประเทศด้อยยังไม่มีความพร้อม มันจึงสร้างปัญหามากกว่าสร้างประโยชน์ (5) สิ่งแวดล้อมได้รับความสนใจไม่เพียงพอ และ (6) สถาบันและการบริหารจัดการระบบของโลกยังล้าหลังวิวัฒนาการด้านโลกาภิวัตน์

ในบทที่ 2 ผู้เขียนต้องการจะชี้ว่าแม้โลกาภิวัตน์จะมีพลังล้นเหลือ สำหรับช่วยประชากรโลกราว 80% ที่อาศัยอยู่ในประเทศด้อยพัฒนา แต่การแก้ปัญหาความยากจน การว่างงานและการด้อยการศึกษาที่มีความยากลำบากยิ่ง ทั้งนี้เพราะการพัฒนาเป็นกระบวนการที่ทุกฝ่ายต้องใช้ความพยายามร่วมกันไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล สถาบันในสังคม องค์กรเพื่อการกุศลหรือประชาชนโดยทั่วไป ในอดีตนักพัฒนาถกเถียงกันว่าระหว่างตลาดเสรีกับคอมมิวนิสต์ แนวคิดไหนจะก่อให้เกิดการพัฒนาสูงกว่ากัน แต่หลังจากความล่มสลายของโลกคอมมิวนิสต์ นักพัฒนากลับตกลงกันไม่ได้ว่าตลาดเสรีแบบไหนจะใช้ได้ดี ฝ่ายหนึ่งต้องการตลาดเสรีแบบรัฐบาลมีบทบาทน้อยซึ่งเป็นที่รู้จักในนามของ “ฉันทามติแห่งวอชิงตัน” และเป็นแนวคิดที่ไอเอ็มเอฟยึดเป็นแนวปฏิบัติ อีกฝ่ายหนึ่งเชื่อว่าระบบตลาดเสรีมีความบกพร่องและไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ฉะนั้นรัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการกระบวนการพัฒนาเพื่อให้แน่ใจว่าคนจนได้รับผลอย่างทั่วถึง

ผู้เขียนยอมรับว่าเขาอยู่ในฝ่ายหลังเนื่องจากการวิจัยของเขาชี้อย่างแจ่มชัดว่าระบบตลาดเสรีที่ฝ่ายแรกยึดเป็นฐานนั้นต้องการทั้งการแข่งขันที่สมบูรณ์แบบ ข้อมูลสารสนเทศที่สมบูรณ์แบบ และการบริหารจัดการความเสี่ยงที่สมบูรณ์แบบ แต่สิ่งเหล่านี้มีอยู่เฉพาะในสมมติฐานเท่านั้น ไม่มีอยู่ในโลกของความเป็นจริง ความสำเร็จของประเทศในเอเชียและความล้มเหลวของประเทศในละตินอเมริกา แอฟริกาและกลุ่มที่อยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านจากระบบคอมมิวนิสต์เข้าสู่ตลาดเสรีเป็นตัวชี้บ่งอย่างแจ่มชัดว่า ตลาดเสรีในแนวฉันทามติแห่งวอชิงตันนั้นใช้ไม่ได้และนโยบายที่มีรัฐบาลเข้าร่วมในตลาดอย่างเหมาะสมคือทางออก

ในความเห็นของผู้เขียน ความสำเร็จของการพัฒนาไม่ขัดกันด้วยการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว หากต้องวัดด้วยส่วนประกอบอื่นด้วยคือ การขยายตัวต้องยั่งยืน ต้องเป็นธรรมและต้องทำให้ความเป็นอยู่ของประชาชนโดยทั่วไปดีขึ้น ตามหลักวิชา การขยายตัวทางเศรษฐกิจวัดด้วยการเพิ่มผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ หรือ จีดีพี อย่างไรก็ตามในหลายๆกรณีเราสามารถเพิ่มจีดีพีได้อย่างรวดเร็วโดยการตัดต้นไม้ในป่าและการขุดแร่ขึ้นมาขาย แต่เมื่อป่าและแร่หมดไป จีดีพีก็ลดลง การขยายตัวแบบนี้ไม่ใช่การพัฒนาเพราะมันไม่ยั่งยืน ในขณะเดียวกัน หากการขยายตัวไปตกอยู่ในมือของคนกลุ่มเล็ก ๆ ทั้งหมดและปล่อยให้คนส่วนใหญ่ยากจน นั่นก็ไม่ใช่การพัฒนาเพราะไม่ช้าก็เร็วสภาพเช่นนั้นย่อมนำไปสู่ความแตกแยกร้ายแรงในสังคม ในกรณีนี้ผู้เขียนเชื่อว่าประเทศในเอเชียที่ประสบความสำเร็จไม่เฉพาะจะพยายามทำให้การกระจายรายได้เป็นธรรมเท่านั้น หากยังพยายามจำกัดการบริโภคแบบฟุ้งเฟ้อของผู้มีรายได้สูงอีกด้วย ทั้งนี้เพราะการบริโภคเช่นนั้นเป็นการสร้างชนวนของความแตกแยกในสังคม นอกจากนี้การเพิ่มขึ้นของจีดีพีต้องนำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชนอย่างทั่วถึงซึ่งอาจวัดได้ด้วยการเข้าถึงการรักษาพยาบาลและแหล่งน้ำดื่มที่สะอาดพร้อมกับการมีสิ่งแวดล้อมที่ปราศจากมลพิษ

ส่วนนโยบายที่จะนำไปสู่การพัฒนาดังกล่าวนั้น แต่ละประเทศมีความต้องการต่างกัน มันจึงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตามผู้เขียนเห็นว่าปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญยิ่งจะต้องประกอบด้วยประชาชนที่มีการศึกษาดีทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ชุมชนที่แข็งแกร่งซึ่งหมายถึงการร่วมมือกันอย่างแข็งขันของสมาชิก และรัฐบาลซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารที่มีความสามารถและปราศจากความฉ้อฉล

บทที่ 3 พุดถึงการปรับเปลี่ยนระบบการค้าโลกให้เป็นธรรม ก่อนจะพุดถึงการปรับเปลี่ยน ผู้เขียนกล่าวถึงเขตการค้าเสรีที่น่าจะประสบความสำเร็จสูงยิ่งระหว่างสหรัฐอเมริกา แคนาดาและเม็กซิโก เขตการค้านี้เกิดขึ้นเมื่อปี 2537 และเปิดตลาดที่ใหญ่ที่สุดในโลกให้แก่เม็กซิโก ซึ่งยากจนกว่าคู่ค้าอีกสองประเทศ หลังจากเวลาผ่านไปกว่า 10 ปี เขตเขตการค้าเสรีนี้มีผลไม่ต่าง

กับเหตุการณ์ค่าเสรีที่เกิดขึ้นในอดีต นั่นคือ มันไม่ประสบความสำเร็จตามความคาดหวังด้วยปัจจัยหลายอย่างด้วยกันซึ่งผู้เขียนกล่าวถึงเพื่อจะชี้ให้เห็นข้อจำกัดของการเปิดตลาดเสรี

ในเบื้องต้นข้อตกลงไม่บังคับสหรัฐอเมริกาให้หยุดให้เงินอุดหนุนสินค้าเกษตร อีกทั้งยังไม่ยอมให้เม็กซิโกเก็บอากรตอบโต้สินค้าเกษตรของสหรัฐฯ ที่ได้รับเงินอุดหนุนนั้นด้วย ข้อตกลงนี้จึงมีผลทำให้ชาวไร่ข้าวโพดของเม็กซิโกยากจนลงเพราะไม่สามารถแข่งขันกับข้าวโพดที่ได้รับเงินอุดหนุนของสหรัฐฯ ได้ ผู้ที่ได้ประโยชน์คือชาวไร่อเมริกันที่มีตลาดเพิ่มขึ้นและชาวเมืองเม็กซิกันที่มีข้าวโพดราคาต่ำกว่าเดิมรับประทาน นอกจากนี้สหรัฐฯ ยังมีอำนาจในการจำกัดการนำเข้าสินค้าเกษตร เช่น น้ำตาล และในการใช้มาตรการอื่น ๆ เพื่อช่วยเกษตรกรของตน เช่น เมื่อมะเขือเทศเม็กซิกันหลังไหลเข้าไปในรัฐฟลอริดา เกษตรกรที่นั่นก็กดดันให้นักการเมืองกล่าวหาว่าเม็กซิโกพยายามสินค้าต่ำกว่าต้นทุนและส่งเรื่องขึ้นฟ้องศาลโดยใช้การบิดเบือนข้อมูลเป็นกลยุทธ์หลัก พ่อค้าเม็กซิกันต้องยอมขึ้นราคามะเขือเทศเพราะไม่ต้องการเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการขึ้นศาล ในกรณีนี้ผู้ที่ได้ประโยชน์คือเกษตรกรอเมริกัน ผู้เสียประโยชน์ได้แก่ผู้บริโภคที่ต้องซื้อมะเขือเทศราคาแพงขึ้นและเกษตรกรเม็กซิกันที่ขายมะเขือเทศได้น้อยลง

ผู้เขียนนำข้อมูลมาเสนอว่า ในตอนต้น ๆ การเปิดเขตการค้าเสรีชักจูงให้ชาวอเมริกันเข้าไปลงทุนในเม็กซิโกมากขึ้นจริง แต่นั่นเป็นปรากฏการณ์ชั่วคราวเพราะหลังจากนั้นไม่นานการลงทุนดังกล่าวก็ลดลง เหตุปัจจัยได้แก่สินค้าที่ผลิตในเม็กซิโกไม่สามารถแข่งขันกับสินค้าที่ผลิตในเมืองจีนได้ นั่นชี้ให้เห็นว่าการปลดภาษีเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอสำหรับดึงดูดเงินทุนและแย่งตลาด ทั้งนี้เพราะการลงทุนและการค้าขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นอีกหลายด้าน เช่น คุณภาพของแรงงาน การลงทุนของรัฐบาลในปัจจุบันพื้นฐานพร้อมทั้งการวิจัยและพัฒนา และเสถียรภาพทางสังคมและการเมือง นอกจากนี้ เขายังชี้ให้เห็นอีกว่าการเปิดตลาดอาจไม่เกิดผลดังที่ทฤษฎีของตลาดเสรีคาดหวังทั้งนี้เพราะแรงงานที่ตกงานไม่สามารถหางานใหม่ได้เสมอไป ฉะนั้นการว่างงานในอุตสาหกรรมบางอย่างจึงเพิ่มขึ้นหลังการเปิดเขตการค้าเสรีและในบางกรณีมันทำให้ค่าแรงลดลงเนื่องจากคนพวกนี้ไม่มีโอกาสซื้อประกันการตกงาน มาตรฐานการดำรงชีวิตของพวกเขาจึงลดลง รัฐบาลอาจช่วยคนพวกนี้ได้ แต่รัฐบาลก็มีศักยภาพแตกต่างกัน ยิ่งกว่านั้นประเทศด้อยพัฒนายังมักขาดปัจจัยหลายอย่างที่จะตอบสนองความต้องการของตลาดเปิดใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการขาดปัจจัยพื้นฐานหรือการขาดเงินทุน ฉะนั้นประเทศเหล่านี้ต้องการความช่วยเหลือและกำแพงภาษีเพื่อปกป้องอุตสาหกรรมใหม่ของตนจนกว่าจะตั้งตัวได้ ประสบการณ์ของประเทศในเอเชียที่บ่งอย่างดีถึงความจำเป็นข้อนี้และชี้ด้วยว่าเขตการค้าเสรีไม่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของประเทศเหล่านั้น ผู้เขียนชี้ว่าระบบการค้าปัจจุบันมักเข้าข้างประเทศก้าวหน้า ฉะนั้นต้องปรับเปลี่ยนมันให้เป็นธรรมมากขึ้นตามข้อเสนอ 7 ข้อดังนี้

(1) ประเทศก้าวหน้าเปิดตลาดทุกอย่างกว้างขึ้นโดยปราศจากเงื่อนไขและเปิดโอกาสให้ประเทศล้าหลังใช้มาตรการอะไรก็ได้ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นกำแพงภาษีชั่วคราวสำหรับอุตสาหกรรมใหม่หรือห้ามการนำเข้าสินค้าของประเทศก้าวหน้าที่ได้รับเงินอุดหนุน (2) ในด้านเกษตรกรรม ประเทศก้าวหน้ายุติการให้เงินอุดหนุนและเปิดตลาดให้สินค้าของประเทศล้าหลังพร้อมกับให้ความช่วยเหลือในช่วงเปลี่ยนผ่านแก่ประเทศล้าหลังที่ได้รับผลกระทบในทางลบ เช่น ราคาอาหารเพิ่มขึ้น (3) ประเทศก้าวหน้ายุติการใช้ภาษีศุลกากรแบบขั้นบันไดซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันมิให้ประเทศล้าหลังพัฒนาอุตสาหกรรมของตน อาทิ ไม่เก็บภาษีวัตถุดิบเช่นสัมผัสน้ำดื่ม (4) ประเทศก้าวหน้าเปิดรับคนงานจากประเทศล้าหลังอย่างเสรีเช่นเดียวกับประเทศล้าหลังเปิดตลาดเงินและตลาดบริการให้แก่ประเทศก้าวหน้า (5) ยุติการใช้มาตรการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อกีดกันสินค้า เช่น การป้องกันการทุ่มตลาด การป้องกันเชื้อโรค และการกำหนดแหล่งต้นกำเนิดของสินค้า (6) ยกเลิกการใช้ข้อตกลงการค้าแบบทวิภาคีซึ่งประเทศก้าวหน้าสามารถเอาเปรียบประเทศล้าหลังได้ตลอดเวลา และ (7) ปฏิรูปสถาบันการค้าโลกให้มีการต่อรองกันอย่างเปิดเผยและโปร่งใสพร้อมกับบังคับใช้กฎข้อบังคับแบบเท่าเทียมกัน

บทที่ 4 พุดถึงเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา ผู้เขียนมองว่าระบบการค้าปัจจุบันเกิดขึ้นเพื่อผลประโยชน์ของประเทศก้าวหน้าโดยเฉพาะของบริษัทผลิตยาซึ่งเขายกขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่ออธิบายและสนับสนุนมุมมองของเขา สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา เช่น สิทธิบัตรและลิขสิทธิ์ ต่างกับสิทธิในทรัพย์สินอื่นอย่างหนึ่งคือ มันก่อให้เกิดการผูกขาดซึ่งเป็นหนทางสร้างกำไรให้แก่เจ้าของสิทธิ แต่มันก่อให้เกิดการสูญเสียประสิทธิภาพถึงแม้ว่ามันจะเป็นข้ออ้างว่าการผูกขาดชนิดนี้มีไว้เพื่อกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งนำไปสู่การขยายตัวของเศรษฐกิจก็ตาม ผู้เขียนชี้ว่าข้ออ้างนี้มีค่าเพียงข้ออ้างเท่านั้นเพราะมันไม่นำไปสู่การขยายตัวของเศรษฐกิจก็ตาม ผู้เขียนชี้ว่าข้ออ้างนี้มีค่าเพียงข้ออ้างเท่านั้นเพราะมันไม่นำไปสู่การขยายตัวของเศรษฐกิจก็ตาม นอกจากมันจะทำให้เกิดการสูญเสียประสิทธิภาพและทำให้สินค้ามีราคาสูงขึ้นแล้ว ผู้เขียนนำข้อมูลมาเสนอว่ามันอาจนำไปสู่การทำลายแรงจูงใจสำหรับการวิจัยและพัฒนาอีกด้วย ตัวอย่างที่เด่นชัดที่สุดคือ บริษัท ไมโครซอฟท์ที่ใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาทำลายผู้สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เช่น เนตสเกทและเรียลเนตเวิร์คส์ และทำให้บริษัทขนาดเล็กไม่ค่อยกล้าทำอะไรใหม่ ๆ ที่อาจทำให้ไมโครซอฟท์เขม่น

ประเด็นเกี่ยวกับการปกป้องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาได้ถูกนำไปรวมอยู่ในกรอบงานขององค์การการค้าโลกในเรื่อง TRIPS (Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights) ผู้เขียนมองว่าเท่าที่ผ่านมา TRIP ถูกออกแบบตามใจบริษัทยาด้วยจุดมุ่งหมายหลักเพียงอย่างเดียวคือ ให้บริษัทยาสามารถโก่งราคาและสร้างกำไรได้ตามใจชอบ ฉะนั้นบริษัทเหล่านั้นแทนที่จะพยายามค้นหายาใหม่ ๆ อย่างจริงจัง กลับมุ่งพยายามทำยาให้ต่างออกไปจากยาที่มีอยู่

แล้วเพียงเล็กน้อยเพื่อขอสิทธิบัตรใหม่ซึ่งจะช่วยให้พวกเขาสามารถผูกขาดตลาดยาได้ต่อไปเรื่อย ๆ ข้อตกลงนี้มีผลกระทบต่อใหญ่หลวงต่อชีวิตโดยเฉพาะของคนยากจนในประเทศด้อยพัฒนา

ผู้เขียนมองว่าความบกพร่องนี้จะแก้ไขได้ด้วยการปฏิรูปใน 5 ด้านด้วยกันดังนี้ (1) แสวงหาข้อตกลงโดยยึดความจำเป็นของประเทศด้อยพัฒนาเป็นหลักซึ่งอาจทำได้โดยการแยกข้อตกลงออกสามชุดสำหรับสามกลุ่มประเทศคือ ประเทศยากจน ประเทศที่มีรายได้ระดับกลางและ ประเทศอุตสาหกรรม (2) เปิดโอกาสให้ประเทศยากจนเข้าถึงยาได้ง่ายขึ้น รวมทั้งการขยายให้ด้วยราคาเท่าทุน ให้บังคับใช้สิทธิและซื้อขายจากผู้ผลิตนอกสิทธิบัตรได้ และสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาด้วยกองทุนที่ตั้งขึ้นโดยรัฐบาลของประเทศก้าวหน้าและองค์กรการกุศล (3) ห้ามขโมยภูมิปัญญาพื้นบ้านในด้านการรักษาพยาบาลและตัวยาที่มาจากพืชในประเทศด้อยพัฒนาไปจดสิทธิบัตร และทุกประเทศต้องลงนามในสนธิสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (4) นำประเด็นเกี่ยวกับข้อตกลงเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาออกจากกรอบงานขององค์การค้าโลกแล้วนำกลับไปไว้กับองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก หรือ WIPO (World Intellectual Property Organization) และ (5) ตีค่าผลประโยชน์ทางการค้าให้ต่ำกว่าคุณค่าทางวัฒนธรรมและคุณธรรมของผู้บริโภคเสมอไม่ว่าจะเป็นความไม่ต้องการบริโภคอาหารที่มาจาก การตัดแต่งพันธุกรรม การห้ามภาพยนตร์ที่ขัดกับคุณธรรมของสังคม หรือ ความต้องการรักษามาตรฐานของสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวด

บทที่ 5 พุดถึงคำสาปของทรัพย์สินทางปัญญา ผู้เขียนนำเรื่องในประวัติศาสตร์และเหตุการณ์ปัจจุบันมาเล่าเพื่อชี้ให้เห็นว่าประเทศที่มีทรัพย์สินทางปัญญามาก ๆ มักมีปัญหาหนักหนาสาหัสเพราะขาดปัจจัยสำคัญอื่น ๆ เมื่อประมาณ 100 ปีที่ผ่านมา ประเทศอาเซอร์ไบจานส่งออกน้ำมันปิโตรเลียมมากที่สุดในโลก การขายน้ำมันทำให้คนจำนวนหนึ่งร่ำรวยมากแต่คนส่วนใหญ่ยากจนเช่นเดิม ในขณะนี้ยังมีซากของยุคนั้นหลงเหลืออยู่ในรูปของโรงงานเก่า ๆ เครื่องมือต่าง ๆ ที่มีสนิมขึ้นเต็มทั่วไปเกลื่อนกลาดและเขตอุตสาหกรรมที่แสนสกปรกอบ ๆ เมืองหลวงชือบากู หลังจากการผลิตน้ำมันลดลงติดต่อกันเป็นเวลาหลายสิบปี เมื่อเร็ว ๆ นี้อาเซอร์ไบจานพบน้ำมันเพิ่มขึ้น ประวัติศาสตร์จะเกิดซ้ำรอยหรือไม่ยากที่จะทำนายในขณะนี้ อาเซอร์ไบจานอาจพัฒนาอย่างยั่งยืนหรือคล้ายไนจีเรียก็ได้ ในช่วงเวลา 30 ปีที่ผ่านมา ไนจีเรียมีรายได้จากการขายน้ำมันเกือบ 250,000 ล้านดอลลาร์ แต่ชาวไนจีเรียกลับยากจนลงพร้อมกับการเพิ่มขึ้นของคนว่างงานและอาชญากรรมจนทำให้เมืองหลวงเป็นแดนที่เสี่ยงอันตรายกระทั่งไม่มีใครค่อยกล้าออกจากบ้านในเวลากลางคืน จำนวนคนจนแบบแสนสาหัสเพิ่มขึ้นจาก 19 ล้านคนเป็น 84 ล้านคนจากประชากรทั้งหมดราว 130 ล้านคน

ไนจีเรียไม่ใช่ประเทศเดียวที่มีน้ำมันแต่มีปัญหาหนักหนาสาหัส เวเนซุเอลาเป็นหนึ่งในยักษ์ส่งออกน้ำมันมาเป็นเวลานาน แต่ราวสองในสามของประชาชนยังยากจนมาก ความจริงข้อนี้ทำให้ดูเหมือนว่าน้ำมันมีค่าสภาพอยู่เสมอ² อย่างไรก็ตามน้ำมันไม่โดดเด่นเดียว ทรัพยากรอื่นก็มีค่าสภาพเช่นกัน ผู้เขียนยกตัวอย่างการพบเพชรจำนวนมากในเซียร์ราลีโอนที่ไม่ได้นำไปสู่ความมั่งคั่ง หากนำไปสู่สงครามกลางเมืองซึ่งคร่าชีวิตชาวเซียร์ราลีโอนไปราว 75,000 คน สงครามกลางเมืองที่มีต้นเหตุมาจากการแย่งทรัพยากรมีอยู่ทั่วไปทั้งในอิรัก ไนจีเรีย คองโก แองโกลาและปาปัวนิวกินี หลายประเทศไม่มีสงครามกลางเมืองแต่ก็มีความขัดแย้งรุนแรงอยู่เนื่อง ๆ จนขาดเสถียรภาพที่จะพัฒนา หลายประเทศปกครองด้วยเผด็จการและมีรัฐบาลที่ฉ้อฉลแบบเข้ากระดูกดำ การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยและความโปร่งใสกลายเป็นสิ่งที่มาจากต่างดาว ประเทศส่วนใหญ่ไม่เข้าใจผลกระทบของการขายทรัพยากรได้มาก ๆ เช่น เงินตราที่แข็งค่าขึ้น ไม่เข้าใจในการบริหารจัดการรายได้ และไม่มีความสามารถในการต่อรองกับบริษัทข้ามชาติซึ่งพยายามใช้กลยุทธ์ทุกอย่างเพื่อหาทางซื้อทรัพยากรในราคาถูกลง รวมทั้งการฉ้อฉลและการติดสินบนเจ้าพนักงานและนักการเมืองด้วย

ในสภาพเช่นนี้ผู้เขียนมีคำแนะนำจำนวนหนึ่งซึ่งเขาคิดว่าจะช่วยแก้ปัญหาได้ สำหรับในประเทศด้อยพัฒนาเขาแนะนำให้ตั้งกองทุนขึ้นมาเพื่อรับเงินรายได้จากการขายทรัพยากรไปบริหารอย่างโปร่งใสและนำไปลงทุนที่มีรายได้ดีและมีเสถียรภาพ เขาเน้นพฤติกรรมของประเทศที่ก้าวร้าวมีความสำคัญอย่างยิ่งยวด นอกจากประเทศก้าวร้าวจะทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดีและให้คำแนะนำที่เหมาะสมแก่ประเทศล้าหลังแล้ว เขาเสนอมาตรการ 7 ด้านในบทนี้ซึ่งเสริมด้วยข้อเสนอในบทอื่น ๆ คือ (1) ยุติการให้นำเงินที่จ่ายเป็นค่าภาคหลวงและค่าบริการอย่างอื่นในต่างประเทศมาคิดเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณภาษีเงินได้ในกรณีที่มีการแจ้งรายละเอียดอย่างถี่ถ้วนเท่านั้น (2) ลดขายอาวุธให้ประเทศด้อยพัฒนา (3) ห้ามรับซื้อทรัพยากรที่ปราศจากการรับรองว่าได้มาอย่างถูกต้องตามกฎหมายไม่ว่าจะเป็นไม้เนื้อแข็งหรือเพชรก็ตาม (4) จำกัดการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศที่ใช้เงินอย่างฟุ่มเฟือยไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือโดยตรงหรือผ่านองค์กร เช่น ธนาคารโลก (5) ตั้งมาตรฐานสำหรับกระบวนการขายสัมปทานทรัพยากรผ่านองค์กรระหว่างประเทศ เช่น ธนาคารโลก (6) ก่อตั้งองค์กรระหว่างประเทศขึ้นมาเพื่อคอยติดตามเรื่องความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมของบริษัทที่นำทรัพยากรออกมาใช้ และบังคับให้บริษัทเหล่านั้นชดเชยค่าเสียหายอย่างเหมาะสม และ (7) ตั้งกลไกขึ้นมาเพื่อบังคับใช้กฎเกณฑ์และข้อตกลงอย่างเคร่งครัด

² หนังสือเรื่อง **เล่าเรื่องเมืองน้ำมัน** มีข้อมูลเกี่ยวกับวิวัฒนาการของประเทศในกลุ่มผู้ส่งออกน้ำมันรายใหญ่ (OPEC) ซึ่งสรุปว่าประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้ประสบปัญหาหนักหนาสาหัสมาก

บทที่ 6 พุดถึงเรื่องสิ่งแวดล้อม ผู้เขียนมองว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างกับปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการโลกาภิวัตน์ นั่นคือ ทุกประเทศได้รับผลกระทบไม่ว่าจะเป็นประเทศก้าวหน้าหรือประเทศล้าหลัง อย่างไรก็ตามชาวโลกส่วนใหญ่ทำเสมือนว่าถ้าโลกใบนี้มีปัญหาหนักหนาสาหัส พวกเขาจะสามารถอพยพไปอยู่ดาวเคราะห์ดวงอื่นได้ นั่นเป็นความผิดพลาดใหญ่หลวงยิ่ง ต้นตอของปัญหาได้แก่ทรัพยากรโลกบางอย่างเป็นของกลางซึ่งใครก็สามารถใช้ประโยชน์ได้ เช่น ทะเล ทุกประเทศพยายามจับปลาให้มากที่สุดจนทำให้ปลาทะเลเริ่มหมดไป ย้อนไปหลายร้อยปีก่อนเกาะอังกฤษถือว่าทุ่งหญ้าเป็นของกลางยังผลให้ประชาชนต่างคนต่างพยายามเลี้ยงสัตว์ให้มากที่สุดจนทำให้ทุ่งหญ้าถูกทำลายและทุกคนได้รับผลกระทบ ปัญหาชนิดนี้มีชื่อเรียกว่า “โศกนาฏกรรมแห่งของกลาง” (Tragedy of the Commons)

ตามธรรมชาติการแก้ปัญหาชนิดนี้มีอยู่ด้วยกัน 2 วิธีคือ แปรรูปของกลางนั้นให้เป็นของเอกชน หรือไม่รัฐบาลก็เข้าไปบริหารจัดการเสียเอง วิธีแรกมักสร้างปัญหาเรื่องการกระจายรายได้และความเป็นธรรมเพราะผู้ที่ได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นย่อมมีโอกาสสร้างความมั่งคั่งนอกจากนั้นกระบวนการแปรรูปมักก่อให้เกิดความฉ้อฉลและอาจไม่บรรลุผลตามเป้าหมายเพราะเจ้าของต้องการหาประโยชน์จากทรัพย์สินนั้นอย่างรวดเร็วจนสร้างปัญหาไม่ต่างกับมันยังเป็นของกลางอยู่ เช่น การแปรรูปในรัสเซียและในบราซิล ส่วนวิธีที่รัฐบาลเข้าไปจัดการเองก็มักนำไปสู่ความฉ้อฉล แต่ผู้เขียนมองว่าเราหาทางออกที่ดีกว่านี้ได้ยาก ยิ่งในกรณีของของกลางเป็นของระหว่างประเทศ เช่น การปล่อยก๊าซเรือนกระจกออกไปในบรรยากาศ การแก้ปัญหายังยากเย็นขึ้นไปอีกโดยเฉพาะถ้าประเทศใหญ่ ๆ ไม่รวมมือ เช่น สหรัฐอเมริกาและจีน

อย่างไรก็ตามผู้เขียนมองว่าในอดีตเมื่อปัญหาหนักหนาสาหัสเกิดขึ้น ความร่วมมือระหว่างประเทศมักเกิดตามมาในเวลาไม่นานนัก เช่น ข้อตกลงเกี่ยวกับการหยุดล่าวาฬเกิดขึ้นเมื่อปี 2489 เมื่อข้อมูลบ่งชี้ชัดว่าวาฬใกล้สูญพันธุ์ และข้อตกลงเกี่ยวกับการห้ามใช้ก๊าซ CFC (chlorofluorocarbon) เกิดขึ้นเมื่อปี 2530 หรือเพียง 10 ปีหลังจากที่มีการยืนยันว่าก๊าซชนิดนี้ทำลายชั้นโอโซนของโลก ตัวอย่างนี้ชี้ว่าความร่วมมือระหว่างประเทศจะเกิดขึ้นได้ถ้าเราใช้แรงจูงใจที่เหมาะสม ในกรณีของการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพื่อแก้ปัญหาโลกร้อน ผู้เขียนประณามรัฐบาลอเมริกันที่ไม่ยอมลงนามในพิธีสารเกียวโตทำให้พิธีสารนั้นไม่ค่อยได้ผล

เขาเสนอให้สังคมโลกพิจารณาแก้ปัญหาตาม 3 แนวคิดคือ แนวคิดแรกยังอยู่ในกรอบของพิธีสารเกียวโต แต่ปรับเปลี่ยนด้วยการยุติการยกเว้นประเทศด้อยพัฒนาจากการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก แต่การยุตินั้นต้องทำด้วยความเป็นธรรมซึ่งจะต้องมาจากการพบกันครั้งทางระหว่างการคำนวณเป้าหมายโดยใช้การปล่อยก๊าซต่อคนและการปล่อยก๊าซต่อหน่วยของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ เมื่อตั้งเป้าหมายได้แล้วต้องมีมาตรการบังคับให้สมาชิกปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด มาตรการนั้นต้องมีทั้งแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติตามและมีบทลงโทษผู้ฝ่าฝืนใน

ทำนองเดียวกันกับข้อตกลงในองค์การค้าโลก และสังคมโลกให้ค่าตอบแทนแก่ประเทศที่รักษาป่าไม้ไว้เนื่องจากป่าไม้สามารถดึงก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ไปเก็บไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เนื่องจากกรอบความคิดของพิธีสารเกียวโตมีข้อบกพร่องจนนำไปสู่ความล้มเหลว สังคมโลกอาจพิจารณาอีกกรอบแนวคิดหนึ่งซึ่งวางอยู่บนฐานของการเก็บภาษีทุกคนที่ปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ประเทศที่ปล่อยก๊าซนั้นออกมาน้อยกว่าเป้าหมายสามารถเก็บเงินภาษีนั่นไว้ใช้เอง ส่วนประเทศที่ทำไม่ได้ต้องจ่ายภาษีให้ผู้ที่ทำได้เกินเป้า แนวคิดสุดท้ายได้แก่การใช้ทั้งการตั้งเป้าหมายตามแนวคิดในพิธีสารเกียวโตและการเก็บภาษีผู้ปล่อยก๊าซคาร์บอนตามแนวคิดที่เพิ่งกล่าวถึง

บทที่ 7 พูดถึงเรื่องบริษัทข้ามชาติ ผู้เขียนยอมรับว่าเขาเห็นด้วยในหลาย ๆ กรณีกับฝ่ายที่กล่าวหาว่าบริษัทขนาดใหญ่เป็นผู้ก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบแก่ระบบนิเวศโลกาภิวัตน์ แต่ในขณะเดียวกันเขาก็มองว่าบริษัทไม่ได้สร้างเฉพาะปัญหาอย่างเดียว หากยังสร้างคุณประโยชน์มหาศาลด้วยเพราะบริษัทเหล่านั้นเป็นตัวจักรสำคัญในการก่อให้เกิดระบบนิเวศโลกาภิวัตน์และนำผลดีของมันไปสู่ประเทศล้าหลัง ฉะนั้นประเด็นจึงอยู่ที่ว่าจะทำอย่างไรจึงจะชักจูงให้บริษัทสร้างประโยชน์เพิ่มขึ้นพร้อม ๆ กับลดผลกระทบในทางลบลงให้เหลือน้อยที่สุด เขามีข้อเสนอ 5 ข้อด้วยกัน

ข้อแรกเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท ขณะนี้มีการเคลื่อนไหวทั้งภายในและภายนอกบริษัทที่จะให้บริษัทรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น บริษัทจำนวนมากตระหนักดีว่าการกระทำที่บ่งถึงการมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงนำไปสู่การสร้างกำไรได้มากขึ้นพร้อมกับทำให้พนักงานมีความพอใจมากขึ้น อย่างไรก็ตามการแข่งขันอันเข้มข้นยังคงกดดันให้บริษัทพยายามลดต้นทุนลงอยู่ตลอดเวลา ทางหนึ่งคือการกระทำที่ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น ปล่อยของเสียออกไปในสิ่งแวดล้อม ร้ายยิ่งกว่านั้นแทนที่จะพยายามทำสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างจริงจัง บางบริษัทกลับจ้างผู้เชี่ยวชาญด้านประชาสัมพันธ์ให้สร้างภาพปิดตาประชาชน ด้วยเหตุเหล่านี้ผู้เขียนจึงมองว่าจะขอให้บริษัทยกระดับความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยความสมัครใจยอมไม่ได้ผลเร็วเท่าที่ควร ฉะนั้นรัฐบาลจะต้องออกกฎหมายที่เข้มงวดเพิ่มขึ้นเพื่อสร้างแรงจูงใจ เช่น การปรับเปลี่ยนกฎหมายแรงงานและระบบการทำบัญชี

ข้อสองเกี่ยวกับการจำกัดอำนาจของบริษัท ในการแสวงหากำไร บริษัทมักใช้วิธีต่าง ๆ เพื่อพยายามสร้างการผูกขาดในตลาดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการซบหรือการร่วมมือกับคู่แข่งกัน ก่อนที่ระบบนิเวศโลกาภิวัตน์จะเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง รัฐบาลสามารถจำกัดพฤติกรรมจำพวกนั้นได้ด้วยกฎหมายควบคุมการต่อต้านการแข่งขันภายในประเทศ หลังจากกระบวนการโลกาภิวัตน์เกิดขึ้นกิจการของบริษัทได้ขยายข้ามพรมแดนออกไปทั่วโลก บริษัทขนาดใหญ่พยายามหาทางเพิ่ม

ความสามารถในการผูกขาดตลาดโลก แต่สังคมโลกไม่มีสถาบันที่มีอำนาจในการจำกัดการกระทำ เช่นนั้นได้ยังผลให้บริษัทที่มีอำนาจผูกขาดสูงมาก เช่น ไมโครซอฟท์ ร้ายยิ่งกว่านั้นในบางกรณี รัฐบาลอเมริกันสนับสนุนพฤติกรรมที่ส่อไปในทางผูกขาดในตลาดต่างประเทศเสียเอง ผู้เขียน เสนอว่าสังคมโลกจะต้องร่วมมือกันเพื่อต่อต้านการใช้อำนาจผูกขาดของบริษัทขนาดใหญ่

ข้อสามเกี่ยวกับกฎหมายควบคุมการบริหารจัดการบริษัท ผู้เขียนเน้นปัญหาที่กฎหมาย ด้านการจำกัดความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นได้วิวัฒนาการไปเป็นการจำกัดความรับผิดชอบของผู้บริหาร ของบริษัท วิวัฒนาการนี้ทำให้ผู้บริหารหนีจากการถูกฟ้องได้ ถึงแม้ว่าสหรัฐอเมริกาจะเริ่มลงโทษ จำคุกผู้บริหารที่คดโกงในด้านการทำบัญชี แต่ยังมีพฤติกรรมจำนวนมากที่รัฐจะต้องลงโทษอาญา แก่ผู้บริหาร เช่น การทำลายสิ่งแวดล้อม ในกรณีเช่นนี้นอกจากจะมีบทลงโทษผู้บริหารแล้ว สังคม โลกจะต้องร่วมกันบังคับให้บริษัทที่ทำลายสิ่งแวดล้อมชดเชยค่าเสียหายให้แก่ชุมชนที่ได้รับ ผลกระทบด้วย นั่นหมายความว่าเมื่อประเทศด้อยพัฒนาลงโทษบริษัทที่สร้างความเสียหาย กระทบการยุติธรรมและรัฐบาลของประเทศที่บริษัทนั้นถือสัญชาติอยู่จะต้องให้ความร่วมมือใน การติดตามลงโทษด้วย ไม่ใช่พยายามปกป้องผู้ทำผิดตั้งที่มักเกิดขึ้นในปัจจุบัน

ข้อสี่เกี่ยวกับการสร้างกฎหมายระดับโลกขึ้นสำหรับใช้บังคับบริษัทระดับโลก ผู้เขียนเสนอให้ เริ่มปูแนวทางเพื่อจัดตั้งกระบวนการศาลยุติธรรมระดับโลกขึ้นสำหรับบริษัทข้ามชาติ นอกจากนั้น สังคมโลกควรมีมาตรการเพื่อเอื้อให้การฟ้องคดีในนามกลุ่มบุคคลทำได้ง่ายขึ้นเมื่อผู้เสียหาย กระจุกกระจายกันอยู่ในหลายประเทศ ในบางกรณีอาจมีความจำเป็นที่ประเทศก้าวหน้าจะต้องให้ ความช่วยเหลือทางด้านกฎหมายแก่คนจนที่อยู่ในประเทศล้าหลังเช่นเดียวกับที่ให้ความช่วยเหลือ แก่ประชาชนยากจนของตนเอง

ข้อห้าเกี่ยวกับการลดโอกาสสำหรับก่อความฉ้อฉล นอกจากความฉ้อฉลจะเป็นเสมือน สนิมที่เกาะกินฐานของสังคมให้ผุกร่อนแล้ว มันยังสร้างการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมขึ้นอีกด้วย ผู้เขียนเสนอให้ประเทศก้าวหน้ามีกฎหมายห้ามการติดสินบนพนักงานของรัฐในประเทศล้าหลัง อย่างทั่วถึง นอกจากนั้นเขาเสนอให้ปรับเปลี่ยนกฎหมายที่ยอมให้มีบัญชีลับสำหรับชุกซ่อนเงิน ของชาวต่างประเทศซึ่งเป็นที่ยอมรับของอาชญากรและผู้นำเผด็จการ

บทที่ 8 พุดถึงภาระหนี้สินของประเทศด้อยพัฒนา ปัญหาเกี่ยวกับประเทศด้อย พัฒนา มีหนี้สินมากจนชำระไม่ได้ไม่ใช่ของใหม่ ย้อนไปกว่าร้อยปีก็มีปัญหาเช่นนี้เกิดขึ้น ในอดีต ประเทศมหาอำนาจอาจส่งกองทัพเข้ายึดประเทศด้อยพัฒนาเพื่อเก็บหนี้ แต่ในยุคนี้การกระทำ เช่นนั้นไม่มีอีกแล้ว เมื่อเกิดปัญหาประเทศก้าวหน้ามักกล่าวหาประเทศล้าหลังว่าสร้างหนี้มาก เกินไป ในขณะที่ลูกหนี้ก็กล่าวหาว่าเจ้าหนี้ยึดเยียดเงินให้และมีพฤติกรรมแบบไม่เป็นธรรมเมื่อเกิด ปัญหา ผู้เขียนนำเรื่องหนี้ของประเทศต่าง ๆ มาเล่า เขามองว่าการถกเถียงกันแบบนี้ไม่มี

ประโยชน์ จึงเสนอทางออกว่าจะทำอย่างไรในอนาคตโดยยึดหลักเบื้องต้นที่ว่า เมื่อลูกหนี้ไม่มี ศักยภาพชำระ ทางออกมีอยู่ 3 ทางคือ เจ้าหนี้ยกหนี้ให้ ลูกหนี้หยุดชำระ และเจ้าหนี้และลูกหนี้ ร่วมกันปรับโครงสร้างหรือประนอมหนี้

ผู้เขียนมองว่าการแก้ปัญหาจะตรงเป้าขึ้นมากหากแยกหนี้ออกเป็น 4 ประเภทคือ หนี้ของประเทศยากจนมาก ๆ ซึ่งกู้จากรัฐบาลและองค์การระหว่างประเทศ เช่น ไอเอ็มเอฟและ ธนาคารโลกเพราะไม่สามารถกู้จากธนาคารเอกชนได้ การแก้ปัญหาของประเทศในกลุ่มนี้เริ่มด้วยการยกหนี้ตั้งแต่ปี 2539 แต่ผู้เขียนมองว่าการยกหนี้ยังทำกันซ้ำเกินไปจึงไม่มีผลตามต้องการ ฉะนั้นเขาเสนอให้รัฐบาลเจ้าหนี้ยกหนี้เพิ่มขึ้นและเร็วขึ้น ต่อบริษัทในภาคการช่วยเหลือประเทศ เหล่านี้ต้องเน้นการให้เงินอุดหนุนแบบให้เปล่ามากกว่าเงินกู้

กลุ่มสองเป็นหนี้อุปถัมภ์ที่เกิดขึ้นจากรัฐบาลเผด็จการจำพวกขั้วฉลและกดขี่ประชาชน ทิ้งไว้ เช่น ในคองโก อิรักและเอธิโอเปีย ผู้เขียนมองว่าการบังคับให้ประชาชนซึ่งทนทุกข์ทรมาน จากการถูกกดขี่แล้วต้องมาใช้หนี้ของเผด็จการอีกนั้นเป็นการขาดคุณธรรม ฉะนั้นการแก้ปัญหา ต้องวางอยู่บนฐานของการยกหนี้หรือการหยุดชำระ ในอนาคตองค์การสหประชาชาติควรมีบัญชี ของประเทศที่มีรัฐบาลอุปถัมภ์ ผู้ให้กู้เงินแก่รัฐบาลและองค์กรในประเทศเหล่านี้ต้องเสี่ยงเอาเองว่าจะได้เงินคืนหรือไม่ ในขณะที่เดียวกันก็ควรตั้งศาลระหว่างประเทศขึ้นมาพิจารณาว่าหนี้ที่เกิดขึ้นแล้วเป็นหนี้ชนิดอุปถัมภ์หรือไม่โดยให้ลูกหนี้จ่ายเฉพาะหนี้ที่ไม่อุปถัมภ์เท่านั้น

กลุ่มสามได้แก่หนี้ที่ลูกหนี้เป็นเอกชนในเปิดตลาดใหม่ เช่น ไทยและอินโดนีเซีย ผู้เขียน เสนอให้มีกฎหมายล้มละลายระหว่างประเทศขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้ลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจาก เหตุการณ์นอกเหนืออำนาจของตนด้อยในระหว่างการปรับเปลี่ยนโครงสร้างหนี้และธุรกิจของตนได้ในแนวการใช้กฎหมายล้มละลายของสหรัฐฯ เช่น เมื่อค่าเงินเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหัน ดอกเบี้ยพุ่งขึ้นสูงมากและเศรษฐกิจถดถอยอย่างร้ายแรง

กลุ่มสุดท้ายเป็นหนี้ของประเทศที่มีรายได้ระดับกลาง เช่น รัสเซีย เม็กซิโก อาร์เจนตินา บราซิลและตุรกีซึ่งยืมทั้งจากรัฐบาลและองค์การระหว่างประเทศ ในกรณีนี้ถ้าเจ้าหนี้ไม่ยอมยก หนี้ให้ ทางออกคือการไม่จ่ายและการประนอมหนี้ที่อาร์เจนตินาเคยทำ เนื่องจากกระบวนการนี้มี ปัญหาสารพัด ผู้เขียนจึงเสนอให้ตั้งองค์กรระหว่างประเทศขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่คล้ายศาลล้มละลาย ที่เปิดโอกาสให้ประเทศซึ่งมีหนี้ท่วมท้นขอเข้ากระบวนการประนอมหนี้ได้เช่นเดียวกับบริษัทเอกชน

บทที่ 9 พูดยุติการปฏิรูประบบเงินสำรองของโลก ผู้เขียนมองว่าระบบเงินสำรองใน ปัจจุบันมีความบกพร่องสูงมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งมันทำให้ประเทศยากจนเสียเปรียบ นั่นคือ แทนที่จะทำให้เงินไหลจากประเทศร่ำรวยไปสู่ประเทศยากจนและประเทศร่ำรวยแบกภาระของความเสียหาย มันกลับทำให้เงินไหลจากประเทศยากจนไปยังประเทศร่ำรวยในขณะที่ประเทศยากจน

ต้องแบกความเสี่ยงทุกอย่าง แต่每天有เงินสำรองไหลจากประเทศยากจนเข้าสหรัฐฯ ประมาณ 2 พันล้านดอลลาร์ ในปี 2547 เพียงปีเดียว เงินจากจีน มาเลเซีย ฟิลิปปินส์และไทยไหลเข้าสหรัฐฯ ถึง 3.18 แสนล้านดอลลาร์ ส่วนใหญ่เป็นเงินสำรองที่ใช้ซื้อพันธบัตรของรัฐบาลอเมริกัน ความบกพร่องของระบบเงินสำรองเป็นปัจจัยก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในระบบการเงินของโลก ฉะนั้นการปฏิรูประบบเงินสำรองจะแก้ปัญหาระบบการเงินได้และจะทำให้โลกมีเงินทุนสำหรับสนับสนุนการพัฒนา ต่อสู้กับปัญหาความยากจนและส่งเสริมการศึกษาและการสาธารณสุข

ตามปกติทุกประเทศเก็บเงินสำรองก้อนหนึ่งไว้สำหรับใช้ในยามฉุกเฉิน ในอดีตเงินสำรองมีไว้เพื่อใช้เป็นฐานของการพิมพ์เงินตรา เริ่มจากการใช้ทองคำและวิวัฒนาการมาเป็นเงินของประเทศที่มีเศรษฐกิจแข็งแกร่ง เช่น ดอลลาร์สหรัฐฯ การมีเงินสำรองเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในเงินตราของประเทศเพราะมันสามารถถูกนำออกมาใช้ได้ ในกรณีที่เกิดภาวะฉุกเฉิน เช่น ฝนแล้งมากจนทำให้การเกษตรล้มเหลว ในอดีตแต่ละประเทศมักเก็บเงินสำรองไว้ในระดับเท่า ๆ กับ 3-4 เดือนของมูลค่าของสินค้านำเข้า แต่ในตอนนี้บางประเทศมีเงินสำรองสูงกว่าระดับนั้นถึงสองเท่า ประเทศที่มีหนี้ต่างประเทศระยะสั้นมากมักคิดว่าตนควรมีเงินสำรองเท่า ๆ กับหนี้ประเภทนั้นเพราะเจ้าหนี้ อาจไม่ให้ยืมต่อหรือเรียกเงินคืนเมื่อไรก็ได้ นอกจากนั้นประเทศต่าง ๆ มีเงินสำรองไว้เพื่อใช้รักษาค่าเงินของตนให้มีเสถียรภาพ แต่ในปัจจุบันประเทศด้อยพัฒนาเก็บเงินสำรองไว้กองพะเนินจนอาจเกินความจำเป็น เมื่อสิ้นปี 2549 ประเทศเหล่านี้มีเงินสำรองรวมกันถึงประมาณ 3.35 ล้านล้านดอลลาร์

การเก็บเงินสำรองไว้มากขนาดนี้มีต้นทุน หรือความสูญเสียสูงมากเนื่องจากในยุคนี้เงินสำรองส่วนใหญ่มักถูกเก็บไว้ในรูปของสินทรัพย์ที่มีค่าเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐฯ โดยเฉพาะพันธบัตรของรัฐบาลอเมริกัน การเก็บเงินสำรองไว้เช่นนี้มีค่าเท่ากับการให้สหรัฐฯ ยืมเงินและเกิดความสูญเสียแก่ประเทศด้อยพัฒนาสูงมากเพราะสหรัฐฯ ให้ค่าตอบแทนจริง ๆ เพียง 1-2% เท่านั้น เนื่องจากประเทศด้อยพัฒนาส่วนใหญ่ขาดเงินทุน หากพวกเขานำเงินสำรองบางส่วนไปใช้ในโครงการที่มีความจำเป็นสูงอาจได้ค่าตอบแทนถึง 10-15% ส่วนต่างระหว่างดอกเบี้ยที่ได้และผลที่น่าจะได้นี้คือความสูญเสียของเจ้าของเงินสำรองซึ่งรวมกันแล้วอาจตกปีละ 3 แสนล้านดอลลาร์ ผู้เขียนอธิบายรายละเอียดเพิ่มขึ้นเพื่อจะชี้ให้เห็นว่าประเทศที่ได้ประโยชน์สูงสุดจากระบบนี้คือสหรัฐฯ

จริงอยู่ความสูญเสียดังกล่าวสูงมาก แต่มันยังน้อยกว่าความสูญเสียที่ไม่ค่อยเป็นที่ประจักษ์และยากแก่การคำนวณ ผู้เขียนมองว่าเงินจำนวนมหาศาลที่ถูกเก็บไว้นั้นเป็นเสมือนการถูกนำไปฝังดินยังผลให้โลกขาดกำลังซื้อซึ่งจำเป็นสำหรับกระตุ้นให้เศรษฐกิจขยายตัวและป้องกันการว่างงาน ประเทศต่าง ๆ จึงพยายามแสวงหากำลังซื้อมาทดแทน ทางหนึ่งได้แก่การใช้นโยบายการเงินและการคลังแบบผ่อนคลายเป็นต้นไปสู่การใช้งบประมาณขาดดุล การขาดดุลนั้นนำไปสู่

การกู้หนี้ยืมสินจนนำไปสู่วิกฤตในที่สุด ในระยะหลัง ๆ นี้ประเทศด้อยพัฒนาเริ่มได้บทเรียนและพยายามงดการใช้เงินเกินจำนวนที่ค้นหาได้ สหรัฐฯ จึงสร้างกำลังซื้อขึ้นมาแทนยังผลให้สหรัฐฯ ขาดดุลการค้ากับต่างประเทศติดต่อกันมาเป็นเวลานานและปิดการขาดดุลนั้นด้วยการยืมเงินสำรองของประเทศอื่น ผู้เขียนมองว่าสหรัฐฯ จะไม่สามารถทำเช่นนั้นได้ตลอดไป นั่นหมายความว่าระบบเงินสำรองในปัจจุบันนี้ไม่มีความยั่งยืน

นอกจากนั้นความสูญเสียยังเกิดจากการขาดเสถียรภาพอีกด้วยเพราะระบบนี้อยู่ได้ด้วยการขาดดุลของสหรัฐฯ แต่การขาดดุลมากขึ้นยังผลให้ค่าเงินดอลลาร์ตกต่ำดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน การตกต่ำนำไปสู่การขาดความเชื่อมั่นในเงินตราสกุลดอลลาร์และในที่สุดจะนำไปสู่การขายเงินดอลลาร์เพื่อซื้อเงินตราสกุลอื่นมาเก็บเป็นเงินสำรอง การกระทำเช่นนั้นจะผลักดันให้ค่าของดอลลาร์ตกต่อไปอีก การอ่อนค่าของดอลลาร์เคยถูกนักค้ากำไรค่าเงินโจมตีซ้ำเติมจนเกิดปัญหาใหญ่หลวงมาแล้วเมื่อ 30 กว่าปีที่ผ่านมา ในขณะที่เดียวกันเงินที่ถูกซื้อมาเก็บไว้แทนดอลลาร์ก็จะมีค่าเพิ่มขึ้น เช่น เงินยูโร การเพิ่มค่าของยูโรทำให้สินค้าของประเทศในสหภาพยุโรปแพงขึ้นยังผลให้ประเทศเหล่านั้นสูญเสียความสามารถในการแข่งขันและประสบปัญหาการว่างงานตามมา ในขณะเดียวกันการเทขายดอลลาร์อาจนำไปสู่การนำเงินออกจากตลาดหลักทรัพย์ของสหรัฐฯ และการขึ้นดอกเบี้ยเพื่อป้องกันการเทขายยังผลให้เกิดผลกระทบแบบลูกโซ่ต่อไปอีก ยิ่งกว่านั้นมันยังมีมิติด้านการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องอีกด้วยโดยเฉพาะระหว่างสหรัฐฯ กับจีนซึ่งเก็บเงินดอลลาร์ไว้มากที่สุดและเป็นคู่แข่งทางการเมืองและทางการแย่งทรัพยากรที่ใหญ่ที่สุดของสหรัฐฯ ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสองประเทศนี้จึงมีนัยสำคัญอย่างยิ่งต่อเสถียรภาพทางการเงินของโลก

ปัญหาเหล่านี้เป็นที่ทราบกันดีในหมู่ผู้บริหารการเงินและนักเศรษฐศาสตร์ ผู้เขียนมองว่าการแก้ปัญหาไม่น่าจะยากเย็นนักเพราะวิธีมีอยู่แล้วในข้อเสนอเมื่อราว 70 ปีที่ผ่านมาของจอห์น เมนาร์ด เคนส์ และสังคมโลกได้นำข้อเสนอนั้นมาใช้แล้วในรูปของการสร้างเงินสำรองระหว่างประเทศที่มีชื่อว่า Special Drawing Rights (SDR) ในปัจจุบันไอเอ็มเอฟมีหน้าที่สร้าง SDR ตามกำหนดเวลาและในจำนวนที่สมาชิกของไอเอ็มเอฟตกลงกัน ผู้เขียนมองว่าเท่าที่ผ่านมา การสร้าง SDR ไม่พอแก่ความต้องการของโลกเพราะนาน ๆ จะทำกันสักครั้งและในจำนวนที่ต่ำกว่าความต้องการมาก ฉะนั้นเขาเสนอให้ขยายการใช้เงินสำรองระหว่างประเทศในแนวนั้นออกไปโดยให้สร้างมันขึ้นมาทุกปีและในจำนวนที่มีกฎเกณฑ์แน่นอน จริงอยู่สหรัฐฯ อาจต่อต้านการสร้างเงินสำรองนั้นดังที่สหรัฐฯ เคยต่อต้านการสร้างเงินสำรองของประเทศในเขตเอเชียหลังเกิดวิกฤติเมื่อปี 2540 เพราะมันจะทำให้สหรัฐฯ ไม่สามารถกอบโกยผลประโยชน์นี้ได้อีก แต่ผู้เขียนเสนอว่าถ้าประเทศอื่นร่วมมือกัน สหรัฐฯ จะต่อต้านไม่สำเร็จอย่างแน่นอน

ในอดีตประเทศร่ำรวยเป็นผู้ได้ SDR ไปเกือบทั้งหมดซึ่งผู้เขียนมองว่าไม่เป็นธรรม ฉะนั้นในระบบที่เขาเสนอ สังคมโลกต้องใช้วิธีใหม่ในการปันเงินที่สร้างขึ้นใหม่เพื่อให้เกิดความเป็น

ธรรมและตรงกับสภาพของโลกาภิวัตน์มากขึ้น เขาเสนอหลักให้พิจารณา 4 อย่างและทางที่ดีอาจต้องนำแนวคิดของแต่ละอย่างมารวมกันคือ (1) ใช้จ่ายได้และจำนวนประชากรของแต่ละประเทศเป็นฐาน แต่มีเงื่อนไขว่าประเทศที่รับเงินนั้นต้องทำตามข้อกำหนดของสังคมโลก เช่น ปฏิบัติตามสนธิสัญญาว่าด้วยการควบคุมอาวุธนิวเคลียร์ การจำกัดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการสงวนสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (2) ก่อตั้งกองทุนขึ้นมาใหม่ในความดูแลขององค์การสหประชาชาติเพื่อรับเงินนั้นแล้วจ่ายให้แก่ประเทศที่นำเงินของตนในจำนวนเท่ากันมาให้องค์การสหประชาชาติ ส่วนหนึ่งของเงินที่นำมาแลกเปลี่ยนไปใช้เพื่อการศึกษา การสาธารณสุขและการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในประเทศยากจน และอีกส่วนหนึ่งอาจนำไปใช้เพื่อการแก้ปัญหาของโลกโดยรวม เช่น ภาวะโลกร้อน (3) ให้รัฐบาลและองค์กรเอกชนแข่งขันกันเสนอโครงการด้านการพัฒนาขึ้นมาเพื่อรับเงินนั้นไปใช้ในโครงการที่มีผลตอบแทนทางด้านการพัฒนาสูงสุด (4) ใช้เงินนั้นโดยตรงเพื่อยกระดับการศึกษาและสุขภาพของชุมชนที่มีความยากจนสูงสุด

บทที่ 10 พุดถึงการทำกระบวนโลกาภิวัตน์ให้เป็นประชาธิปไตย บทนี้ต่างกับ 9 บทแรกซึ่งจำกัดเนื้อหาอยู่ในด้านเศรษฐกิจตามที่ผู้เขียนเกริ่นไว้ในตอนต้น ในบทนี้เขาพุดถึงประเด็นทางการเมืองซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างปัญหาให้กระบวนโลกาภิวัตน์เพราะความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองตามไม่ทันความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจทั้งที่กระบวนทางการบริหารจัดการโลกาภิวัตน์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต้องอาศัยกระบวนทางการเมือง เขาเน้นประเด็นที่เกี่ยวกับอนาคตของแรงงานที่ขาดทักษะ ผลกระทบของโลกาภิวัตน์ต่อความแตกต่างของรายได้ การขาดดุลทางประชาธิปไตยในสถาบันระดับโลก และธรรมชาติของคนเราที่มักมองไม่พ้นจุกตัวเองทั้งที่โลกใบนี้เชื่อมต่อกันหมดแล้ว

ปรากฏการณ์สำคัญที่มากับโลกาภิวัตน์ได้แก่การส่งงานจากประเทศก้าวหน้าไปให้คนงานในประเทศล้าหลังทำเนื่องจากค่าแรงในประเทศล้าหลังต่ำกว่า ปรากฏการณ์นี้มีผลทำให้ค่าแรงในประเทศล้าหลังสูงขึ้นพร้อมกับกดดันไม่ให้ค่าแรงในประเทศก้าวหน้าเพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันการอพยพของแรงงานที่มีทักษะต่ำเข้าไปทำงานในสหรัฐฯ อย่างต่อเนื่องสร้างความกดดันให้ค่าจ้างแรงงานต่ำลงอีกทางหนึ่งด้วย ฉะนั้นหลังจากบริษัทใหญ่ ๆ ในสหรัฐฯ ส่งงานไปทำนอกประเทศมากขึ้น ค่าจ้างแรงงานในสหรัฐฯ โดยเฉพาะของแรงงานชั้นไม่ต้องใช้ทักษะมากจึงไม่เพิ่มขึ้นเป็นเวลานานนับ 10 ปีแล้ว บางชุมชนประสบปัญหาหนักหนาสาหัสมากเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ทำงานในโรงงานเดียว เมื่อโรงงานนั้นปิดชุมชนก็ล่มสลาย เหตุการณ์เช่นนี้มีผลทำให้การกระจายรายได้ในสหรัฐฯ เลวร้ายลงเนื่องจากกรขยายตัวทางเศรษฐกิจเกือบทั้งหมดไปตกอยู่ในมือของผู้ที่มีทักษะสูงและชนชั้นนายทุน ผู้เขียนมองว่าประเทศก้าวหน้าที่ประสบปัญหาเช่นเดียวกับสหรัฐฯ มีทางออกด้วยกัน 3 แนวคือ

แนวแรกได้แก่การเอาหูไปนาเอาตาไปไร่โดยไม่ปรับเปลี่ยนนโยบายอะไรเลยซึ่งเป็นแนวของนักเศรษฐศาสตร์ที่เชื่อว่าอำนาจของตลาดจะแก้ปัญหาได้ทุกอย่าง ผู้เขียนมองว่าหลายประเทศได้นำแนวคิดนี้ไปใช้แต่ไม่ได้ผล ฉะนั้นรัฐบาลจะต้องเลิกใช้แนวคิดนี้และมีนโยบายที่จะทำให้แรงงานที่มีทักษะต่ำมีโอกาสได้รับส่วนแบ่งของการขยายตัวทางเศรษฐกิจมากขึ้น

แนวที่สองได้แก่การต่อต้านกระบวนโลกาภิวัตน์ที่เป็นธรรมชาติโดยการพยายามทำให้ข้อตกลงระหว่างประเทศเอื้อประโยชน์ให้แก่ประเทศก้าวหน้าแบบถาวร ประเทศเหล่านั้นจึงพยายามคงไว้ซึ่งนโยบายอุดหนุนการเกษตรของตนในขณะที่กดดันให้ประเทศด้อยพัฒนาเปิดตลาดให้สินค้าจากภายนอกให้กว้างที่สุด ผู้เขียนมองว่าการกระทำเช่นนั้นนอกจากจะขาดคุณธรรมแล้วยังสร้างปัญหาทางเศรษฐกิจและการเมืองอีกด้วย นั่นคือ มันทำให้เศรษฐกิจไม่ขยายตัวเท่าที่ควรพร้อมกับก่อให้เกิดความเกลียดชังต่อประเทศก้าวหน้าเพิ่มขึ้นในหมู่ประชาชนของประเทศล้าหลังซึ่งรู้ทันการกระทำของประเทศก้าวหน้ามากขึ้น

แนวที่สามได้แก่การปรับตัวและการบริหารจัดการกระบวนโลกาภิวัตน์ให้ไปในทางที่น่าจะเป็นซึ่งผู้เขียนมองว่าเป็นทางเดียวที่จะนำไปสู่เป้าหมาย นอกจากการเพิ่มการศึกษา การวิจัยและระดับทักษะของประชาชนในประเทศของตนแล้ว ประเทศก้าวหน้าจะต้องมีมาตรการรองรับผลกระทบแก่แรงงานที่มีรายได้ต่ำ เช่น มีสวัสดิการเพิ่มขึ้นและปรับเปลี่ยนระบบภาษีรายได้ให้คนกลุ่มนี้เสียภาษีน้อยที่สุดโดยหันไปเก็บภาษีจากผู้ที่ได้ประโยชน์จากโลกาภิวัตน์ในอัตราที่สูงขึ้น สำหรับในด้านการบริหารจัดการกระบวนโลกาภิวัตน์ ผู้เขียนเสนอแนวคิดเพื่อแก้ปัญหาอันเนื่องมาจากสภาวะของโลกซึ่งเขาให้ชื่อว่า “การขาดดุลทางประชาธิปไตย”

ในปัจจุบันนี้โลกขาดดุลทางประชาธิปไตยเพราะการออกแบบและการบริหารจัดการของสถาบันสำคัญ ๆ ของโลก เช่น ธนาคารโลก ไอเอ็มเอฟและองค์การการค้าโลก ซึ่งถูกก่อตั้งขึ้นมาเพื่อเขียนกฎเกณฑ์และบริหารจัดการเศรษฐกิจโลกขาดความเป็นประชาธิปไตยยังผลให้การทำงานสะท้อนผลประโยชน์ของประเทศจ่ำรวยโดยเฉพาะอย่างยิ่งผลประโยชน์ของคนบางกลุ่มในประเทศเหล่านั้น เช่น เกษตรกรและบริษัทผลิตน้ำมันปิโตรเลียม วิวัฒนาการนี้ตรงข้ามกับวิวัฒนาการของระบอบประชาธิปไตยภายในประเทศจำนวนมากซึ่งใช้ระบอบนี้บริหารจัดการประเทศของตนจนสามารถใช้ระบบตลาดเสรีให้สร้างความมั่งมีได้อย่างดีเยี่ยม แต่ในเวทีโลกประเทศเหล่านี้กลับไม่สนับสนุนให้ใช้ระบอบประชาธิปไตยในการบริหารจัดการเพื่อให้ได้ผลในแนวเดียวกันโดยเฉพาะเพื่อความเป็นธรรมแก่ประเทศล้าหลังและกลุ่มคนยากจน

ผู้เขียนมองว่าปัญหานี้มีทางแก้โดยการปฏิรูปองค์กรที่มีอยู่แล้วบ้างและการตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นมาใหม่เพื่อให้องค์กรระหว่างประเทศดูแลปัญหาที่มีผลกระทบต่อโลกโดยรวม เช่น ก๊าซเรือนกระจกและการก่อการร้ายข้ามชาติ เขาให้ข้อคิดไว้สั้น ๆ โดยแยกออกเป็น 3 หมวดหมู่คือ หมู่แรกเกี่ยวกับการเปลี่ยนโครงสร้างทางอำนาจขององค์กรที่มีอยู่แล้วซึ่งประกอบด้วย (1) ให้ประเทศด้อย

พัฒนามีเสียงเพิ่มขึ้นในไอเอ็มเอฟและธนาคารโลก (2) ปรับเปลี่ยนตัวแทนของประเทศในองค์กรเหล่านี้โดยให้มีตัวแทนจากกระทรวงที่รับผิดชอบในประเด็นมีส่วนร่วมโดยตรงในการพิจารณาประเด็นนั้นด้วย และ (3) เปิดโอกาสให้ตัวแทนของผู้ที่จะได้รับผลกระทบจากนโยบายหรือข้อตกลงเข้าร่วมพิจารณาประเด็นต่าง ๆ

หมวดหมู่ที่สอง เกี่ยวกับการบริหารจัดการภายในขององค์กรเองซึ่งผู้เขียนมองว่าจะต้องปรับปรุงอย่างน้อย 5 ด้านคือ ความโปร่งใส ผลประโยชน์ทับซ้อน การให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคแก่ประเทศล้าหลัง การเข้าถึงข้อมูลและการประเมินผลโดยคนภายนอก และการบังคับใช้กฎหมายและข้อตกลงระหว่างประเทศอย่างเข้มข้น

หมวดหมู่สุดท้าย เป็นการสรุปข้อเสนอซึ่งผู้เขียนมองว่าจะนำไปสู่ความสมดุลระหว่างประเทศก้าวหน้าและประเทศล้าหลังอันเป็นเป้าหมายที่ทุกฝ่ายควรแสวงหา เขาเสนอหลักการ 10 ข้อประกอบด้วย (1) ประเทศก้าวหน้าต้องแสวงหาความเป็นธรรมในด้านการค้ามากขึ้น (2) แสวงหาข้อตกลงด้านสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่สนับสนุนการวิจัยพร้อม ๆ กับเปิดโอกาสให้ประเทศด้อยพัฒนาเข้าถึงองค์ความรู้ ยาราคาถูกและสามารถปกป้องภูมิปัญญาเดิมของตนได้ (3) ประเทศก้าวหน้าต้องให้ค่าตอบแทนแก่ประเทศล้าหลังในด้านการบริการทางสิ่งแวดล้อม เช่น การรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ (4) ทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบร่วมกันในด้านการต่อสู้กับภาวะโลกร้อน (5) ประเทศก้าวหน้าต้องเพิ่มราคาให้แก่ทรัพยากรของประเทศล้าหลังพร้อมกับบังคับที่ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมไว้ (7) ยกหนี้ให้แก่ประเทศยากจนเพิ่มขึ้น (8) แสวงหาระบบการเงินที่มีเสถียรภาพและลดภาระด้านความเสี่ยงให้แก่ประเทศด้อยพัฒนา (9) ปรับปรุงกฎหมายระหว่างประเทศให้แข็งแกร่งขึ้นเพื่อป้องกันการผูกขาดและการทำลายสิ่งแวดล้อมของบริษัทข้ามชาติ และ (10) ประเทศก้าวหน้าต้องเลิกสนับสนุนการค้าอาวุธและมาตรการที่ก่อให้เกิดความฉ้อฉลไปพร้อม ๆ กับการพยายามส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยในประเทศด้อยพัฒนาอย่างจริงจัง

ข้อคิดเห็น – หนังสือเล่มนี้ควรเป็นตำราสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกทางเศรษฐศาสตร์ นอกจากนั้นนักเศรษฐศาสตร์ทั่วไป ชนชั้นผู้นำและผู้บริหารประเทศควรศึกษาอย่างละเอียด จุดอ่อนของหนังสืออยู่ที่ผู้เขียนใช้สมมติฐานทางอ้อมว่ามาตรฐานทางจริยธรรมของพนักงานของรัฐในประเทศด้อยพัฒนาสูงเท่ากับประเทศที่ก้าวหน้าแล้ว แต่นั่นไกลจากความเป็นจริงมาก ฉะนั้นการเข้าไปร่วมในกระบวนการทางเศรษฐกิจโดยตรงของรัฐบาลอาจไม่ได้ผลตามที่ผู้เขียนคาดหวังและข้อเสนอของเขาอาจเป็นข้ออ้างของนักการเมืองฉ้อฉลเพื่อจะเข้าไปแทรกแซงในกระบวนการทางเศรษฐกิจมากขึ้นเพียงเพื่อสร้างความร่ำรวยให้ตนเองและพวกพ้อง